

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 30-9-2026
Sayı : 1968

10/4679

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Akdeniz, özellikle de Doğu Akdeniz kıyılarında hızla ağırlaşan plastik ve mikroplastik kirliliğinin kaynaklarının plastik atık ithalatı, geri dönüşüm tesisleri, atık su ve deniz deşarjları, akarsular yoluyla taşınan atıklar ile mevcut denetim mekanizmaları açısından araştırılması; deniz ekosistemi, balıkçılık, turizm, gıda güvenliği ve insan sağlığı üzerindeki etkilerinin ortaya konulması ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 14.09.2026

Deniz Demir
Ankara Mr.

Dr. İlhami Özcan AYGEN
Tekirdağ Mr.

Dr. Jale Nur SÜLLÜ
Eskişehir Milletvekili

Göğçe Akkuz İLAHA
İSTANBUL Mr.

Ali KARAOĞA
Uşak Mr.

İbrahim Akgün Alp
Kars Milletvekili

Ediz Ün
Edirne Mr.

Aysu BAKKOĞLU
Bartın Mr.

Ömer Fethi Göker
Niğde Mr.

Dr. M. S. SEVEN
Adana Mr.

Türker ATEŞ
Bolu Mr.

R. İ. T. NALBANTOĞLU
İzmir Mr.

Beytullah
Dersim Mr.

Ali Öztürk
K. Maraş Mr.

E. Altın
Ergin ALTAY
İstanbul Mr.

Hüseyin YILMAZ
Adana Mr.

Sayılı Meclis Araştırması Önergesinin İmza Çizelgesi

[illegible]

GEREKÇE

Akdeniz, giderek büyüyen plastik kirliliği tehdidiyle karşı karşıyadır. Birleşmiş Milletler Çevre Programı Akdeniz Eylem Planı'na göre Akdeniz'e her gün yaklaşık 730 ton plastik atık ulaşmakta, plastikler yüzen deniz çöplerinin yüzde 95-100'ünü ve deniz tabanı çöplerinin yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

2025 yılında Avrupa Birliği'nden Türkiye'ye gönderilen plastik atık miktarı yüzde 19 artarak 503 bin ton olarak kayıtlara geçmiştir. Çevre Araştırma Ajansı'nın (EIA) verilerine göre, İngiltere'nin 2025 yılında Türkiye'ye 139 bin ton plastik atık ihraç ettiği belirtilirken, çevreciler bu durumu "atık sömürgeciliği" olarak nitelendirmektedir.

Türkiye açısından sorun yalnızca kıyılarda görülen plastik atıklardan ibaret değildir. Plastiklerin denize ulaşmasında plastik atık ithalatı, geri dönüşüm tesisleri, belediye ve sanayi atıkları, akarsular, yağış ve taşkınlar ile atık su ve deniz deşarjları birlikte değerlendirilmelidir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2024 Atık İstatistikleri'ne göre atık işleme tesislerinde 195 milyon ton atık işlenmiş, bunun 139 milyon tonu bertaraf edilmiş; 56 milyon tonu geri kazanılmıştır. TÜİK, işlenen atık miktarına yurt dışından gelen atıkların da dahil edildiğini belirtmektedir. Bu durum, Türkiye'ye giren plastik atıkların hangi tesislerde işlendiği, ne kadarının gerçekten geri kazanıldığı ve geri dönüşüm sürecinde ortaya çıkan ikincil atıkların nereye gittiğinin ortaya konulmasını zorunlu kılmaktadır.

Akdeniz'e ulaşan Seyhan ve Ceyhan başta olmak üzere akarsuların taşıdığı plastik yükü ile atık su arıtma tesisleri ve deniz deşarjlarının mikropplastik kirliliğine etkisi de yeterince araştırılmalıdır. Akdeniz kıyılarındaki atık işleme ve geri dönüşüm tesislerinin çevresel performansı, kapasiteleri, faaliyetleri ve denetim sonuçları şeffaf biçimde incelenmelidir.

Plastik kirliliği yalnızca bir çevre sorunu değildir. Mikropplastiklerin deniz canlıları ve besin zinciri yoluyla yayılması; balıkçılık, su ürünleri, turizm, gıda güvenliği ve insan sağlığı açısından da ciddi riskler oluşturmaktadır. Türkiye'nin Akdeniz kıyılarında plastik kirliliğinin nereden kaynaklandığının, hangi yollarla denize ulaştığının ve mevcut kamu politikalarının bu kirliliği önlemede neden yeterli sonuç vermediğinin bilimsel ve kurumsal verilerle araştırılarak ortaya çıkarılması zorunludur.

Bu kapsamda kurulacak Meclis Araştırma Komisyonu tarafından, öncelikle plastik atık ithalatının miktarı, kaynak ülkeleri ve tesis bazında dağılımı araştırılmalıdır. İthal edilen plastik atıkların ne kadarının gerçekten geri kazanıldığı ve geri dönüşüm tesislerinde ortaya çıkan ikincil atıkların nasıl değerlendirildiği veya bertaraf edildiği ortaya konulmalıdır. Akdeniz kıyılarında faaliyet gösteren atık işleme ve geri dönüşüm tesislerinin çevresel performansı, kapasiteleri, faaliyetleri ve denetim sonuçları incelenmelidir. Seyhan, Ceyhan ve diğer akarsular aracılığıyla Akdeniz'e taşınan plastik ve mikropplastik yükünün miktarı ve kaynakları belirlenmelidir.

Atıksu arıtma tesisleri ile deniz deşarjlarının mikropplastik kirliliğine katkısı araştırılmalı; bu tesislerin mikropplastikleri tutma ve bertaraf etme kapasitesi değerlendirilmelidir. Akdeniz'deki plastik ve mikropplastik kirliliğinin deniz canlıları ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkileri ile balıkçılık, turizm, gıda güvenliği ve insan sağlığı açısından oluşturduğu riskler bilimsel veriler ışığında ortaya konulmalıdır.

Son olarak, plastik kirliliğinin önlenmesine yönelik mevcut çevre denetimlerinin ve uygulanan idari yaptırımların etkinliği değerlendirilerek, kirliliğin kaynağında önlenmesi ve Akdeniz ekosisteminin korunması için alınması gereken yasal, idari ve teknik önlemler belirlenmelidir. Plastik atık ithalatının yasaklanması, geri dönüşüm tesislerinde mikroplastik filtreleme sistemlerinin zorunlu hale getirilmesi ve atık su deşarjlarının bağımsız şekilde denetlenmesi gibi kritik önlemlerin hayata geçirilmesinin önündeki engeller saptanmalıdır.

Bu gerekçelerle, Akdeniz'i plastik kirliliğinden koruyacak etkin ve bağlayıcı kamu politikası oluşturulması amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekli görülmektedir.